

Vergaderjaar 2020–2021

32 735

Mensenrechten in het buitenlands beleid

Nr. 315

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 oktober 2020

Tijdens het notaoverleg over de Mensenrechtenrapportage van 22 juni jl. (Kamerstuk 32 735, nr. 308) heb ik toegezegd voorafgaand aan de begrotingsbehandeling u schriftelijk te informeren over de balans in de bestedingen over de zes focusgebieden van het mensenrechtenbeleid en over de besteding van de gelden aan persvrijheid. Met deze brief voldoe ik graag aan beide toezeggingen.

De intensivering van de inzet op mensenrechten in het buitenlands beleid (Kamerstuk 32 735, nr. 198) heeft geleid tot een verhoging van het Mensenrechtenfonds met EUR 36,2 miljoen. In 2019 is een subsidiebeleidskader uitgebracht voor nieuwe meerjarige projecten uit het Mensenrechtenfonds (2019–2021). Daarbij ging bijzondere aandacht uit naar vrijheid van religie en levensovertuiging, de positie van journalisten en gelijke rechten voor LHBTI's conform het regeerakkoord (bijlage bij Kamerstuk 34 700, nr. 34), de motie van het lid Voordewind c.s. (Kamerstuk 34 775 V, nr. 29) en de motie van het lid Sjoerdsma c.s. (Kamerstuk 34 775 V, nr. 26).

Voor deze financieringsronde was EUR 24,5 miljoen beschikbaar; EUR 6 mln voor elk van de drie hierboven genoemde thema's, EUR 2,5 mln voor mensenrechtenverdedigers en EUR 2,5 mln voor bevordering van de internationale rechtsorde/de strijd tegen straffeloosheid. Gelijke rechten voor vrouwen en meisjes is themadoorsnijdend en vervlochten in de andere prioriteiten. In 2019 is ook een subsidiebeleidskader gepubliceerd voor kleinere ngo's met een plafond van EUR 1,5 mln. Minimaal 60% van de middelen is daarbij ingezet ten behoeve van vrijheid van religie en levensovertuiging, de positie van journalisten en gelijke rechten voor LHBTI's.

Grofweg twee derde van het jaarlijkse budget ten behoeve van mensenrechten wordt ter beschikking gesteld aan de posten. Posten kunnen deze middelen naar eigen inzicht besteden aan een of meer van de zes prioriteiten, afhankelijk van de behoeften en mogelijkheden in betrokken

land. De posten financieren met name projecten ten behoeve van gelijke rechten voor vrouwen en meisjes, mensenrechtenverdedigers en internationale rechtsorde/bestrijding straffeloosheid. Ook het merendeel van de ondersteuning van vrijheid van religie en levensovertuiging en gelijke rechten voor lhbt'i's vindt plaats via de posten.

Naast het Mensenrechtenfonds staan de posten en het ministerie diverse andere budgetten voor de mensenrechtenprioriteiten ter beschikking, bijvoorbeeld het fonds Funding Leadership and Opportunities for Women (FLOW), het Accountability Fund en de Matra- en Shirakafondsen. Wanneer deze fondsen worden gebruikt ten behoeve van een van de thema's binnen het mensenrechtenbeleid, wordt dit vermeld in de mensenrechtenrapportage. Dit geldt ook voor de strategische partnerschappen voor de samenwerking tussen het ministerie en het maatschappelijke middenveld. Het partnerschap-programma Samenspraak en Tegenspraak loopt eind 2020 af. Nieuwe partnerschappen zijn in ontwikkeling. Daarbij zullen ook partnerschappen worden gesloten op het gebied van vrijheid van religie en levensovertuiging, vrijheid van meningsuiting (in brede zin) en gelijke rechten voor LHBTI's. Verder financiert het ministerie jaarlijks het Hoge Commissariaat voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties. In 2019 bedroeg de bijdrage ruim EUR 10 miljoen. In de bijlage treft u een overzicht aan met de bestedingen aan de zes prioriteiten van het mensenrechtenbeleid zowel via het Mensenrechtenfonds (tabel I) als via een aantal andere fondsen (tabel III). Daarnaast treft u een overzicht aan van het Mensenrechtenfonds met de verdeling van de budgetten tussen het ministerie en de posten (tabel II).

Wat betreft de besteding van gelden aan persvrijheid informeer ik u graag als volgt. Eind 2020 eindigt de financiering van twee grote programma's op persvrijheid conform de beschikking. Het gaat hierbij om het Strategisch Partnerschap met Free Press Unlimited (ongeveer 32 miljoen over vijf jaar, gefinancierd uit BHOS-gelden) en het programma van RNW Media (ongeveer 34 miljoen over vijf jaar, gefinancierd uit het Mensenrechtenfonds). Voor de periode 2021–2025 zijn er nieuwe strategische partnerschappen geselecteerd onder het Power of Voices subsidie-instrument op de thema's Vrijheid van Religie en Levensovertuiging, Gelijke rechten voor LHBTI en Vrijheid van Meningsuiting (zie Kamerbrief van 15 oktober 2020 met Kamerstuk 34 952, nr. 117). Helaas is er geen aanvraag gericht op persvrijheid van voldoende kwaliteit gebleken om in aanmerking te komen voor financiering. Om deze negatieve effecten voor persvrijheid te compenseren heb ik besloten om voor 2021 extra middelen in te zetten voor persvrijheid, veiligheid van journalisten en toegang tot informatie. Ik stel hiervoor EUR 9 miljoen uit het Mensenrechtenfonds beschikbaar. Ik zal de Kamer over de precieze invulling hiervan nader informeren. Daarnaast heb ik besloten in 2021 financiële ondersteuning te blijven geven aan het *Justice & Safety programme*, onder meer gericht op juridische bijstand voor journalisten in nood, uitgevoerd door de maatschappelijke organisatie Free Press Unlimited voor de periode tot en met juni 2023 voor een totaalbedrag van EUR 1 miljoen en aan het *Journalists Safe Haven* project, gericht op de tijdelijke relocatie van journalisten in Nederland en capaciteitsopbouw, uitgevoerd door de maatschappelijke organisatie *Justice and Peace*, voor de periode 2021 tot en met

2025 voor een totaalbedrag van EUR 600.000. Hiermee voldoe ik ook aan de toezegging die Minister Kaag deed tijdens het Algemeen Overleg over

Nederland en de wereldwijde aanpak van COVID-19 op 3 september jl. (Kamerstuk 33 625, nr. 322) om in overleg met mij te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de onafhankelijke journalistiek te ondersteunen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

Tabel I – Mensenrechtenfonds 2017–2019

Thema	Uitgaven in Euro's		
	2019	2018	2017
Vrijheid van meningsuiting en internet-vrijheid ¹	19.740.039	17.289.994	15.176.256
Vrijheid van religie en levensovertuiging	5.343.683	3.345.217	2.434.099
Gelijke rechten voor vrouwen en meisjes	7.841.900	5.250.751	6.940.933
Mensenrechtenverdedigers	9.081.997	9.347.783	8.061.579
Gelijke rechten voor LHBTI's	4.861.531	4.826.760	2.948.652
Bevordering internationale rechtsorde/strijd tegen straffeloosheid	3.232.490	2.041.068	2.173.945
Overig (incl. een aantal vertrouwelijke projecten) ²	5.632.628	10.327.249	9.213.652
Totaal	55.734.268	52.428.822	46.949.116

¹ In de centrale Mensenrechtenfonds subsidiebeleidskaders (MRF 2017–2020 en MRF 2019–2021) waren dit twee separate prioriteiten met bijbehorende (sub)doelstellingen.

² Overig: betreft o.a. mensenrechten algemeen, mensenrechten en bedrijfsleven, ernstigste mensenrechtenschendingen en is inclusief een aantal vertrouwelijke projecten.

Tabel II – Mensenrechtenfonds (verdeling ministerie en posten)

Thema	Uitgaven in Euro's		
	2019 (100%)	Projecten via Ministerie	Projecten via de posten
Vrijheid van meningsuiting en internetvrijheid	19.740.039	13.185.418 (67%)	6.554.621 (33%)
Vrijheid van religie en levensovertuiging	5.343.683	2.433.880 (46%)	2.909.803 (54%)
Gelijke rechten voor vrouwen en meisjes	7.841.900	27.830 (0,4%)	7.814.070 (99,6%)
Mensenrechtenverdedigers	9.081.997	1.544.975 (17%)	7.537.022 (83%)
Gelijke rechten voor LHBTI's	4.861.531	2.032.708 (52%)	2.828.823 (58%)
Bevordering internationale rechtsorde/strijd tegen straffeloosheid	3.232.490	790.359 (24,5%)	2.442.131 (75,5%)
Totaal	50.101.640	20.015.170	30.086.470

Tabel III – Totaal overige fondsen¹

Thema	Uitgaven in Euro's		
	2019	2018	2017
Vrijheid van meningsuiting en internetvrijheid	7.133.686	10.594.797	12.667.391
Vrijheid van religie en levensovertuiging	29.791	32.091	1.979
Gelijke rechten voor vrouwen en meisjes	30.213.747	36.850.705	36.577.318
Mensenrechtenverdedigers	16.444.270	16.087.471	16.184.923
Gelijke rechten voor LHBTI's	4.291.102	5.404.177	4.711.178
Bevordering internationale rechtsorde/strijd tegen straffeloosheid	14.553.505 ²	21.135.380	18.966.454
Overig	12.943.656	15.311.753	16.558.652
Totaal	85.609.757	105.416.374	105.667.895

¹ Accountabilityfondsen, Mensenrechtenmultilateraal, SBE Internationale Rechtsorde, FLOW, Shiraka, Publieksdiplomatie, MATRA, Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid (POBB), Strategische Partnerschappen binnen het BHOS-beleid, en nog enkele kleine projecten uit andere fondsen.

² Tabel III is overgenomen uit de Mensenrechtenrapportage 2019 (Kamerstuk 32 735, nr. 304). In deze rapportage is ten onrechte het bedrag EUR 1.703.584 opgenomen als zijnde de uitgaven aan het thema bevordering internationale rechtsorde/strijd tegen straffeloosheid in 2019. De bestedingen aan dit thema via andere fondsen was door een aantal posten abusievelijk niet meegenomen in de finale berekening. Het juiste bedrag luidt EUR 14.553.505.